YOLA ÖNCE ÇIKAN HAYRÜ'L- HALEF

The Good Successor Who Predeceased

Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU*

1997 yılından beri, pek çok tatilcinin aksine, Mersin'in batısındaki şirin ilçesi Erdemli'ye âdeta göçer, yılına göre üç dört ay kadar kalırız. Birkaç kitabımın orada hazırlandığını da hatırlatmak isterim. Bu arada bu uzun süre içinde iki üç defa Konya'ya döner, önemli işlerimi tamamlarım. Tabii değişik il ve ilçelerden gelen konuklarımız da eksik olmaz.

1991 yılından beri her yıl yüzlerce bilgin, sanatkâr ve dosta gönderdiğim yıllık mektubumun on ikincisini Konya'dan 05 Ocak 2003'te postalamaya başlamışım. 2002 yılının olaylarını anlatırken ziyaretçilerimizden de söz etmişim. İşte onlardan biri:

Ayşe, Ali Berat ve Gökhan Alptekin, 17 Ağustos'ta bizleri yazlığımızda ziyaret ettiler. (Saim Sakaoğlu, Dostlara Mektuplar, Konya 2010, 125).

Evet, sözünü ettiğimiz yazlık ziyaretçilerimizden biri de Alptekin Ailesi idi. Kim derdi ki bu ziyaretten neredeyse 17 yıl sonra, yine bir Ağustos ayında, sevgili Ali'yi kaybedecek ve Konya'da toprağa verecektik.

Bu hatıra bana gerçekten de hocaların hocası olan hocamız merhum Prof. Dr. Şükrü Elçin Beyefendi'yi son ziyaretimi hatırlattı. Hocamızın hayatıyla ilgili çok önemli bir bilgiyi de bu arada, yine bir ölüm öncesi ziyarete bağlayarak aktarmak isterim.

Prof. Elçin benim doktora, doçentlik ve profesörlük jürimde bulunan bir bilgindi. Kendisi fiilen hocam olmamıştı ama ondan çok şey öğrenmiştim. Bu özelliğini sürekli olarak vefa duygularımla taçlandırırdım. Özellikle tatillerde, Erdemli'de bulunduğum dönemlerde kendilerini telefonla arar, Ankara'da iseler ziyaretlerine gelmek istediğini dile getirirdim. Bu ziyaretlerimin sonuncusunu 09 Eylül 2008 tarihinde gerçekleştirdiğini bildirmek isterim. Gece yarısı Mersin'den yola çıkmış, Ankara'ya indikten sonra biraz oyalanmış ve Bahçelievler'in yolunu tutmuştum. Saat tam 11.00'de kapılarının zilini çalıyorum. Eşi Nebahat Hanım kapıyı açıyor ve seni içeri alıyor.

O gün orada çektiğim fotoğraflar Şükrü Bey'in son fotoğraflarıdır. Vefatından sonra yeterince çoğaltıp ailesine ulaştırmıştım. Bu ziyaretimin fotoğrafla olan önemli bağı kadar başka bir yönü daha vardı. Veda vakti gelmişti. Elini öpüp kucaklaştıktan sonra kapıya doğru yöneldim. Nebahat Hanım önden gidiyor ve kapıları açıyordu. Hocamız ise arkada ve yavaş adımlarla ilerliyordu. Hanımefendi kapıya kadar gelmişken bana âdeta fısıldarcasına şöyle bir bilgiyi veriverdi:

"Saim Bey, Hocanın yaşı bildiğiniz gibi değil… O en 102 yaşında…" (2008)

Oysa hocamızın doğum tarihi bütün kaynaklarda 1912 olarak gösterilir. Yani benim kendilerini ziyaret ettiğim günün yılı 2008 idi ve hocamız sanki 96 yaşında olduğu biliniyordu.

* Emekli öğretim üyesi, saimsakaoglu@homail.com

27 Temmuz 2019 Cumartesi günü Erdemli'den Konya'ya geçiyorum. Telefonla aldığım haberlere göre sevgili Berat'ın sağlığında olumlu bir gelişme görülmüyormuş. Ertesi gün, zaten yakınımızda olan evine uğruyorum. Eşi, kızım ve gelinim olan Ayşe Hanım kapıyı açıyor ve doğruca sevgili Berat'ın yatmakta olduğu odaya geçiyoruz. Ali'miz derin bir uykuda… Bir buçuk saat kadar Alimizin başında onunla ilgili olarak konuşuyoruz. Umutlarımız, hayallerimiz ve onları besleyen hatıralarımız. Bu uzun sürede onda herhangi bir uyanma belirtisi görülmedi. Hatta Ayşe Hanım'ın benim ziyaretine geldiğimi, hem de yüksek sesle söylemesi onu uyandırmaya yetmedi.

Ben tekrar Erdemli yollarındayım. Ercişli Emrah'ın yeni baskısını tamamlayacağım. Ama aklım Konya'da… Rahmetli'nin ilki iki defa basılan Âşık Veysel kitapları var, aklım onlara takılıyor. Onlarca kitabından ikisi âşığımızla ilgili:

> Âşık Veysel / Türküz Türkü Çağırırız, Ankara 2004 ve 2007.
> Âşık Veysel. Ankara 2009.

Elbette âşığımızı hatırlamamızın bir sebebi olmalı. O bir şiirinde diyordu ki,

> Kendim gurbet elde gönlüm sılada
> Mevlâ'm sen eriştir bizi murada

Ben de Erdemli'deyim ama kulağım telefonda… Telefonum geceleri başucumda nöbette, bekliyor. Telefonlardan gelecek sesin beni Konya'ya çağıracağına inanmak istemiyorum ama kaderin de önüne geçecek değiliz ya. Nihayet nöbetçi alarmı veriyor. Tarih 31 Ağustos 2019, günlerden Cumartesi… Ölüm rüzgârı gece yarısından sonra esmişse de bana sabaha karşı haber veriliyor. Elimizde büyüyen, babasının elinden profesörlük cübbesini giyen matematik profesörü torunum Gökçen Koçer'den gelen kara haber telefonu çalıverdi. Cenaze ertesi gün öğleden sonra Konya'daki Üçler Mezarlığı'nda toprağa verilecekmiş. İyi ki de öyle karar vermişler. Türkiye'mizin dört bir tarafından gelecek olan sevgili hocaları, arkadaşları, sevenleri ve öğrencileri ancak ulaşabileceklerdi Konya'mıza.

Öylesine çok seviliyormuş ki… Ana muhalefet partisinin genel başkanı hem ailesini telefonla arıyor, hem çelenk gönderiyor, genç muhalif partilerin temsilcilerinin yanında Konya'ya kadar gelen milletvekilleri de vardı. İktidar partisinin ileri gelenleri de aynı adreste buluşmuşlardı. Ya Silifke'den gelen hemşerileri ve akrabaları…

Ben bir hafta, âdeta evin dedesi gibi, geç vakitlere kadar gelenleri karşıladım, başsağlığı dileklerini kabul ettim. Sonuçta, Âşık Veysel'in kara toprağına verdiğimiz olgun fidanımız ve benin veliahtım idi. Evet, ölüm haberini bütün ülkeye duyururken şöyle bir cümle kuruyordum:

"Muzafferciğim / Fatma Hanımcığım, haber acı ama gerçek… Bugün veliahtımı kaybettik…"

Sevgili Berat'a bilim yolunu açacak görüşmemizin tarihi 1977 yılının Ekim'i… Bir toplantı için bulunduğum Silifke'de edebiyat öğretmenliği yapan Ali Bey, bacanağı olan halk bilimi araştırıcısı ve müzik öğretmeni Özcan Seyhan'dan benim geleceğimi öğrenir. Buluşuruz ve kendisini üniversite asistanlığı için yüreklendiririm.

… Sevgili Berat artık asistanımızdır. Daha önce girip kazandığı halk edebiyatı doktora öğrenciliğinden şimdi asistanlığına geçmiştir. Danışmanlığı bana verilir. Bizim dönemimizde yüksek lisans diye bir basamak yoktu, bizler (M. Bali, B. Seyidoğlu, U. Günay, F, Türkmen ve ben) doğrudan tez aşamasından başlamıştık. Ancak

yolda kural değişiverdi ve bir de doktora ön çalışması diye bir basamak getiriliverdi. Sevgili Berat bu aşamada Kirmanşah Hikâyesi Üzerinde Bir Çalışma (1980, basımı Kirmanşah Hikâyesi 1999) adlı ön çalışmasını tamamlar. Doktora konusu olarak ise hocasının alanını, masalları seçer: Taşeli Plâtosu Masallarında Motif ve Tip Araştırması / İnceleme-Metinler (1982, basımı Taşeli Masalları adıyla 2002).

Dr. Alptekin artık asker ocağı yolcusudur. Beş aylık süre içinde (Temmuz-Kasım 1982) pek çok hatırayı yüklenip bölümümüze döner. Gene o dönemin kurallarına göre yardımcı doçent olabilmek için kendi üniversitenizde üç yıl çalışmak zorundasınız. Ancak başka bir üniversiteye geçmek isterseniz atamanız süre engeline takılmayacaktır. O bu merhaleleri yaşarken Sakaoğlu-Alptekin ikilisine bir üçüncü ad katılıverir: Esma Şimşek. 1982 yılında bölümümüze kaydolan bu kızımız Kadirlili Âşık Halil Karabulut'un hemşerisidir. Alanımıza öylesine ilgi duyar ki bizlere geleceğin araştırma görevlisi havasını solutuverir.

Azerbaycan'ın başşehri Bakü'de profesör olarak görev yapan Abbas Zamanof (sonra Zamanoğlu), Atatürk Üniversitesi'ndeki yakın dostu Dr. Ali Yavuz Akpınar aracılığıyla Fen-Edebiyat Fakültesi Araştırma Merkezi Kitaplığı'na çokça kitap bağışlar. Bizler hemen bu kitapların arasında kayboluveririz. Dikkatimizi çeken bir kitap sevgili Berat ile beni heyecanlandırır: Azerbaycan Âşıkları ve El Şairleri. Bu kitap; Ehliman Ahundov, Tehmasib Ferzeliyev ve İsrafil Abbasov tarafından hazırlanmıştır. İşte biz bu heyecanları yaşarken Esma Şimşek halk edebiyatı derslerimize aşırı bir ilgi duyarak kiril alfabesini öğrenir ve anılan kitaptaki şiirlerin Latin harflerine aktarılmasında Sakaoğlu-Alptekin ikilisine yardımcı olur. Kitabımız aynı adla İstanbul'a 1984 yılında yayımlanır. Ancak biz bu kitabı yayına hazırlarken Azerbaycan âşık şiiri hakkında bilgi ekledik, âşıklarla ilgili kaynak bilgilerini verdik ve sözlük hazırladık. Böylece Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde yaşayan meraklılar kitabımızdan kolaylıkla yararlanabileceklerdi.

Bu üçlü ekip daha sonraki yıllarda başka eserlere de imzalarını attılar. Ama hepsinden önemlisi, tıpkı âşık edebiyatındaki âşık kolu gibi bir bilim kolu oluşturdular. Prof. Sakaoğlu Prof. Alptekin'in hocasıdır ve iki tezini de yönetmiştir. Prof. Alptekin Prof. Şimşek'in hocasıdır ve tezlerini yönetmiştir. Prof. Şimşek Doç. Ebru Şenocak'ın hocasıdır ve iki tezini de yönetmiştir. Doç. Şenocak Dr. Feyziye Alsaç'ın lisans, yüksek lisans ve doktoradan hocasıdır ve tezlerini yönetmiştir. Böylece; Sakaoğlu, Alptekin, Şimşek, Şenocak ve Alsaç'tan oluşan bir beşli bilim kolu ortaya çıkmıştır.

Bu bilim kolunun başında Prof. Sakaoğlu görülüyor. Ancak onun da üniversite hayatındaki hocaları ve onların da hocası olanları buraya eklememiz gerekecektir.

Prof. Sakaoğlu İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve edebiyatı Bölümü'ne öğrenci olarak kaydolduğu tarih Ekim 1960… O yılki hocalarından biri Prof. Ahmet Hamdi Tanpınar'dır. Prof. Tanpınar'ın öğrencisi Prof. Dr. Mehmet Kaplan ise Prof. Sakaoğlu'nun ikinci ve üçüncü sınıflarda hocası olur. Daha sonra ise (1968) Prof. Kaplan Sakaoğlu'nun doktora hocası olacaktır.

Bu açıklamalardan sonra Prof. Sakaoğlu'dan geriye dönerek bir silsile çıkarabiliriz: Prof. Kaplan, Prof. Tanpınar, Prof. Köprülü… O halde bizim ortasında bulunduğumuz bir kolun başlangıcı Ord. Prof. Dr. M. Fuad Köprülü'ye kadar uzanmakta ve Dr. Alsaç ile şimdilik noktalanmaktadır.

Bizim, lisans, yüksek lisans ve doktoralarında hocalıklarını yaptığımız günümüz profesörlerini de hatırlatalım istedik: Prof. Metin Ergun, Prof. Zekeriya Karadavut, Prof. Mehmet Açа. Daha sonraki dönemlerin doktarantlarım arasında Prof. Mehmet Açа, Prof. Halil Altay Göde, Prof. Nedim Bakırcı, Prof. Sinan Gönen, Prof. Pervin Ergun'u sayabiliriz.

Ancak bu adlardan ikinci bir bilim kolunun çıkması şimdilik düşünülememektedir. Gelecekte, sevgili Berat'ın ilk doktorantlarından Prof. İsmail Görkem ve Prof. Ali Duymaz birer bilim kolu başlangıcı olabilirler mi, bilemiyorum.

Evet, sevgili Berat'ımızı doğum yeri olan Silifke'de değil de Konya'da toprağa vermenin hocası olarak bize yüklediği sorumlulukların olacağından eminim. İnanıyorum ki biz ona sahip çıktıkça o Konya toprağında rahatça uyuyabilecektir.

Ruhu şad olsun.